

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. N.° 228/21
U Luxembourg 21. prosinca 2021.

Presuda u predmetu C-497/20
Randstad Italia

Nemogućnost vrhovnog suda države članice da ukine presudu koju je povredom prava Unije donio najviši upravni sud te države članice ne protivi se tom pravu

To, međutim, ne dovodi u pitanje mogućnost da osobe oštećene navedenom povredom zahtijevaju od dotične države članice naknadu štete

Azienda USL Valle d'Aosta (Lokalna zdravstvena agencija regije Valle d'Aosta, Italija) pokrenula je postupak javne nabave u kojem je valjalo odabrati agenciju za zapošljavanje koja bi joj privremeno ustupala osoblje. Društvo Randstad Italia SpA (u daljnjem tekstu: društvo Randstad) nalazilo se među ponuditeljima koji su sudjelovali u tom postupku. Ono je nakon ocjene tehničkih ponuda isključeno zbog toga što je njegova ponuda dobila ocjenu nižu od propisanog minimalnog praga.

Navedeno društvo podnijelo je tužbu nadležnom prvostupanjskom upravnom sudu u kojoj je, s jedne strane, osporavalo svoje isključenje iz postupka javne nabave i, s druge strane, nastojalo dokazati njegovu neregularnost. Tužba je proglašena dopuštenom, ali je odbijena u meritumu. Međutim, Consiglio di Stato (Državno vijeće, Italija) u žalbenom je postupku ocijenio da su tužbeni razlozi kojima se nastojala osporiti regularnost postupka trebali biti proglašeni nedopuštenima, s obzirom na to da je Randstad izgubio aktivnu procesnu legitimaciju za njihovo isticanje. On je stoga u tom smislu izmijenio presudu prvostupanjskog suda. Društvo Randstad podnijelo je protiv presude Državnog vijeća žalbu Corteu suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija). Potonji je naglasio, kad je riječ o meritumu, da odbijanje Državnog vijeća da razmotri žalbene razloge koji se temelje na neregularnosti postupka javne nabave ugrožava pravo na djelotvoran pravni lijek u smislu prava Unije. Međutim, on je istaknuo da talijansko ustavno pravo¹, kako ga tumači Corte costituzionale (Ustavni sud, Italija)², zahtijeva da se navedena žalba proglasi nedopuštenom. Naime, **žalba u kasacijskom postupku protiv odluka Državnog vijeća može se podnijeti samo zbog razloga koji se odnose na sudsku nadležnost**, a žalba društva Randstad podnesena u predmetnom slučaju počiva na žalbenom razlogu koji se temelji na povredi prava Unije.

U tim okolnostima Kasacijski sud odlučio je pokrenuti postupak pred Sudom kako bi u biti razjasnio protivi li se pravu Unije³ odredba nacionalnog prava koja, u skladu s nacionalnom sudskom praksom, ne dopušta osobi da u okviru žalbe u kasacijskom postupku osporava, pred tim sudom, usklađenost presude najvišeg upravnog suda s pravom Unije.

Sud, zasjedajući u velikom vijeću, ocjenjuje da je spomenuta odredba u skladu s pravom Unije.

Ocjena Suda

¹ Članak 111. osmi stavak Costituzionea (Ustav)

² Presuda br. 6/2018 od 18. siječnja 2018., koja se odnosi na tumačenje članka 111. osmog stavka talijanskog Ustava

³ Članak 4. stavak 3. i članak 19. stavak 1. UEU-a te članak 1. stavci 1. i 3. Direktive Vijeća 89/665/EEZ od 21. prosinca 1989. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na primjenu postupaka kontrole na sklapanje ugovora o javnoj nabavi robe i javnim radovima (SL 1989., L 395, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 6., str. 3. i ispravak SL 2016., L 63, str. 44.), kako je izmijenjena Direktivom 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. (SL 2014., L 94, str. 1. i ispravci SL 2018., L 82, str. 17. i SL 2018., L 181, str. 88.), u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja)

Sud napominje da je **na nacionalnom pravnom poretку svake države članice da**, s obzirom na načelo postupovne autonomije, **uredi postupovna pravila za pravne lijekove kako bi se osobama osiguralo poštovanje njihova prava na učinkovitu pravnu zaštitu u područjima obuhvaćenima pravom Unije, u smislu članka 19. UEU-a**, ne dirajući time u postojeća pravila u pravu Unije koja se odnose na ta područja. Međutim, valja osigurati da ta pravila ne budu manje povoljna od onih koja uređuju slične situacije na koje se primjenjuje nacionalno pravo (načelo ekvivalentnosti) i da u praksi ne onemogućuju ili pretjerano otežavaju ostvarivanje pravâ koja dodjeljuje pravo Unije (načelo djelotvornosti). Prema tome, pravu Unije u načelu se ne protivi to da države članice ograniče ili uvjetuju razloge koji se mogu isticati u kasacijskim postupcima, pod uvjetom poštovanja tih dvaju načela.

Kad je riječ o **načelu ekvivalentnosti**, Sud ističe da se u predmetnom slučaju na isti način ograničava nadležnost suda koji je uputio zahtjev za odlučivanje o žalbama protiv presuda Državnog vijeća bez obzira na to temelje li se one na odredbama nacionalnog prava ili na odredbama prava Unije. Slijedom navedenog, osigurano je poštovanje tog načela.

Kad je riječ o **načelu djelotvornosti**, Sud podsjeća na to da pravo Unije nema za učinak to da prisiljava države članice na uvođenje pravnih lijekova različitih od onih utvrđenih nacionalnim pravom, osim ako ne postoji nijedan pravni lijek u sudskom postupku koji osigurava poštovanje prava koje osobe izvode iz prava Unije. Ako sud koji je uputio zahtjev utvrdi da u ovom predmetu postoji takav pravni lijek u sudskom postupku, a *a priori* se čini da je to slučaj, u potpunosti je dopušteno, s obzirom na pravo Unije, to da dotična država članica najvišem upravnom sudu dodijeli nadležnost za odlučivanje o predmetnom sporu u posljednjem stupnju, kako u pogledu činjenica tako i u pogledu prava, i da posljedično onemogućiti to da se u tom sporu meritorno odlučuje po žalbi u kasacijskom postupku pred njezinim vrhovnim sudom. Prema tome, nacionalna odredba o kojoj je riječ ne povređuje ni načelo djelotvornosti te ne otkriva nijedan element koji bi mogao upućivati na povredu članka 19. UEU-a. Taj zaključak nije u proturječju s odredbama Direktive 89/665 koje obvezuju države članice na to da u području javne nabave osiguraju ostvarivanje prava na djelotvoran pravni lijek⁴.

Međutim, Sud ističe da je **Državno vijeće**, s obzirom na pravo na djelotvoran pravni lijek utvrđeno u toj direktivi i članku 47. Povelje, **pogrešno ocijenilo nedopuštenom tužbu društva Randstad pred upravnim sudovima**. U tom pogledu Sud podsjeća na to da je, s jedne strane, za proglašenje te tužbe dopuštenom dostatno postojanje mogućnosti da će javni naručitelj u slučaju prihvaćanja tužbe morati ponoviti postupak javne nabave. S druge strane, na temelju spomenute direktive, tužbu može podnijeti samo ponuditelj koji još uvijek nije konačno isključen iz postupka javne nabave, pri čemu je njegovo isključenje konačno tek kad je o njemu obaviješten i kad ga neovisni i nepristrani sud „smatra zakonitim”⁵.

U predmetnom slučaju Državno vijeće povrijedilo je to pravilo s obzirom na to da u trenutku u kojem je društvo Randstad podnijelo tužbu prvostupanjskom sudu odnosno u trenutku u kojem je on donosio odluku potonji sud – kao ni bilo koje drugo neovisno tijelo za pravnu zaštitu – još uvijek nije ocijenio zakonitom odluku stručnog povjerenstva za javnu nabavu da se iz postupka isključi taj ponuditelj.

Međutim, u situaciji poput one u predmetnom slučaju, u kojoj nacionalno postupovno pravo kao takvo omogućava zainteresiranim osobama da podnesu pravni lijek neovisnom i nepristranom sudu i da pred njim djelotvorno istaknu povredu prava Unije i odredbi nacionalnog prava kojima se to pravo prenosi u nacionalni pravni poredak, ali u kojoj je najviši upravni sud dotične države članice, odlučujući u posljednjem stupnju, neosnovano podredio dopuštenost tog pravnog lijeka uvjetima koji imaju za učinak to da se zainteresiranim osobama uskraćuje njihovo pravo na djelotvoran pravni lijek – **pravo Unije ne zahtijeva od te države članice da u svrhu otklanjanja povrede navedenog prava predvidi mogućnost podnošenja žalbe vrhovnom sudu protiv navedenih odluka o nedopuštenosti koje je donio najviši upravni sud**.

⁴ Članak 1. stavci 1. i 3. Direktive 89/665

⁵ Članak 2.a stavak 2. Direktive 89/665, protumačen s obzirom na članak 47. Povelje

Naposljetku, Sud naglašava da **to rješenje ne utječe na mogućnost pojedinaca, kojima je, ako je primjenjivo, donošenjem odluke suda posljednjeg stupnja povrijeđeno pravo na djelotvoran pravni lijek, da se pozovu na odgovornost dotične države članice** ako se ispune za to predviđeni uvjeti u pravu Unije, osobito onaj koji se odnosi na dovoljnu ozbiljnost povrede potonjeg prava.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293